

LIETUVOS ŠILUMOS TIEKĖJŲ ASOCIACIJOS PAŽYMA

2021-05-24

Vilnius

Pavadinimas	Biokuro, skirto šilumos gamybai, įsigijimo tvarka
Pažymos rengėjas	Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija
Pažymos tikslas	Įvertinti biokuro įsigijimo ne energijos išteklių biržoje galimybes, kurias pasiūlė Baltpool
Aktualumas šilumos tiekėjams	Nuo 2016 metų šilumos tiekimo įmonės ne mažiau kaip 100 procentų biokuro privalo įsigyti energijos išteklių biržoje, tačiau Energijos išteklių rinkos įstatymas (toliau – Įstatymas) numato galimybę (išimtis) dalį biokuro įsigyti ne biržoje. Baltpool 2021-05-17 raštu¹ Nr. SD-210103 pateikė rekomendacijas, kaip tai gali būti realizuojama praktikoje.
Esamos status quo padėties įvertinimas	Biokuro prekiaujama energijos išteklių biržoje „Baltpool“. Prekyba biržoje paremta sąžiningos konkurencijos, patikimumo, biokuro rinkos dalyvių lygiateisiškumo, skaidrumo principais. Visa biržos veikla reglamentuota Centralizuotos prekybos biokuru taisyklėse , patvirtintose energetikos ministro 2012 m. rugsėjo 20 d. įsakymu Nr. 1-182. Įstatymo 19 ¹ straipsnis reglamentuoja: <i>1. Šilumos tiekėjai, šilumos aukciono dalyviai ir bendri šilumos ir elektros energijos gamintojai, kurie elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti naudoja biokurą, privalo teikti pirmenybę energijos išteklių biržai įsigydami visą elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti reikalingą biokuro kiekį.</i> <i>2. Šio straipsnio 1 dalyje išdėstyti reikalavimai nurodytoms energetikos įmonėms netaikomi, jeigu energijos išteklių biržoje dėl objektyvių priežasčių nebuvo galima įsigyti reikalingo atitinkamos biokuro rūšies kiekio ar jo dalies arba kitais būdais įsigyti biokurą yra ekonomiškai naudingiau. Trūkstamas biokuro kiekis gali būti įsigyjamas kitais teisės aktuose reglamentuotais pirkimo būdais.</i> Kiti biokuro įsigijimo būdai yra aprašyti Įmonių, veikiančių energetikos srityje, energijos ar kuro, kurių reikia elektros ir šilumos energijai gaminti, pirkimų taisyklėse , patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. kovo 3 d. nutarimu Nr. 277 (toliau – Taisyklės). Baltpool rekomenduoja taikyti šias Taisyklių nuostatas, įsigyjant biokurą ne biržoje: Taisyklių 21 punktas įtvirtina atvejus, kuomet įsigyjantieji organizacija energijos išteklius gali įsigyti kitais būdais. Viena iš jų yra: <i>21.1. Kitais būdais įsigyti biokurą yra ekonomiškai naudingiau. Ekonominio naudingumo sąlyga vertinama prieš sudarant sutartį su vienu iš Taisyklių 20.2–</i>

¹ Baltpool raštas LŠTA nariams https://lsta.lt/wp-content/uploads/2021/05/210517_BALTPPOOL_atsak_i-31_Del-operatyvaus-biokuro-pirkimo.pdf

20.4 papunkčiuose nurodytų būdų įvykdyto biokuro pirkimo laimėtoju ar prieš nereguliuojamiems nepriklausomiems šilumos gamintojams, pirkusiems biokurą kitais biokuro įsigijimo būdais, nei numatyta Taisyklių 20.2–20.4 papunkčiuose, sudarant biokuro pirkimo sutartį su energijos išteklių rinkos dalyviu.

Tokiais atvejais, kai biokuro siūlytojai dėl įvairių priežasčių nedalyvauja biržoje (nes žaliavos turi tik epizodiškai ir pan.), yra skirtas Taisyklių 21.1.3 punktas, kuris nustato, kad tokio tiekėjo pasiūlymo kainą galima tiesiog palyginti su biržos operatoriaus paskutine skelbiama vidutine tos energijos išteklių rūšies kainą atitinkamoje apskrityje²:

21.1.3. arba laimėjusio pasiūlymo kaina, įskaitant transportavimo išlaidas, laimėjusio pasiūlymo nustatymo dieną yra daugiau kaip 5 procentais mažesnė už biržos operatoriaus informacinėje sistemoje pagal energetikos įmonių, energijai gaminti naudojančių biokurą, nurodytus duomenis (biokuro rūšį, tiekimo apskritį ir tiekimo laikotarpį) nustatytą vidutinę atitinkamos biokuro rūšies, tiekimos atitinkamoje apskrityje ir atitinkamu tiekimo laikotarpiu, biokuro biržos kainą; jeigu biokuro biržos prekybos duomenų nepakanka energetikos įmonių, energijai gaminti naudojančių biokurą, nurodytos vidutinės atitinkamos biokuro rūšies biokuro biržos kainai nustatyti, energetikos įmonės, energijai gaminti naudojančios biokurą, atlieka veiksmus, nurodytus Taisyklių 21.1.1 papunktyje.

Taisyklių 43.8 ir 43.10 punktai numato aplinkybes ir sąlygas, kuomet galima vykdyti pirkimus neskelbtinų derybų būdu, t. y.:

- **jeigu perkama ypač palankiomis sąlygomis, o atskiro pirkimo vertė neviršija 10 000 eurų be PVM ir bendra tokių pirkimų vertė per einamuosius finansinius metus arba 12 mėnesių neviršija 5 procentų bendros įsigyjančiosios organizacijos energijos išteklių pirkimo vertės;**
- **biokuras iš tiekėjo perkamas daugiau kaip 15 procentų mažesne kaina.**

43. Pirkimas neskelbtinų derybų būdu galimas, jeigu:

43.8. kai energijos ištekliai iš tiekėjo perkami ypač palankiomis sąlygomis (pavyzdžiui, kaina, pristatymo sąlygos), o atskiro pirkimo vertė neviršija 10 000 eurų be PVM ir bendra tokių pirkimų vertė per einamuosius finansinius metus arba 12 mėnesių neviršija 5 procentų bendros įsigyjančiosios organizacijos energijos išteklių pirkimo vertės;

43.10. kai biokuras iš tiekėjo perkamas daugiau kaip 15 procentų mažesne kaina už biržos operatoriaus informacinėje sistemoje pagal energetikos įmonių, energijai gaminti naudojančių biokurą, nurodytus duomenis (biokuro rūšį, tiekimo apskritį ir tiekimo laikotarpį) nustatytą vidutinę atitinkamos biokuro rūšies, tiekimos atitinkamoje apskrityje ir atitinkamu tiekimo laikotarpiu, biokuro biržos kainą (šiuo atveju netaikomi Taisyklių 43.8 papunktyje nustatyti apribojimai).

Taisyklių 42 punktas nustato, kad Taisyklių 43.8 ir 43.10 punktuose nustatytais atvejais gali būti apklausiamas ir vienas tiekėjas.

Taisyklių 11, 111 punktai nustato, kad minėtais atvejais nebūtina sudaryti pirkimų komisijos ir taip pat nėra taikomas sutarties atidėjimo terminas:

---

² Operatoriaus vėliausias skelbiamas konkrečių produktų kainas galima pasitikrinti čia: <https://e.baltpool.eu/biomass/?ti=4970345&bp=biopriceforperiod>

11. Įsigyjančioji organizacija pirkimui (pirkimams) organizuoti ir atlikti privalo sudaryti pirkimų komisiją (toliau – Komisija), nustatyti jai užduotis ir suteikti visus įgaliojimus atlikti šias užduotis. Jeigu atskiro pirkimo vertė neviršija 10 000 eurų be PVM ir bendra tokių pirkimų vertė per einamuosius finansinius metus arba 12 mėnesių neviršija 5 procentų bendros įsigyjančiosios organizacijos energijos išteklių pirkimų vertės, tokius pirkimus gali atlikti įsigyjančiosios organizacijos vadovo paskirtas asmuo – pirkimų organizatorius. Kai energijos ištekliai įsigijami biržoje, tokį pirkimą gali atlikti pirkimų organizatorius, nesvarbu, kokia pirkimų vertė.

111. Pirkimo sutartis turi būti sudaroma nedelsiant, bet ne anksčiau, negu pasibaigia pirkimo sutarties atidėjimo terminas – ne trumpesnis kaip 5 darbo dienų ir ne ilgesnis kaip 10 darbo dienų laikotarpis, kuris prasideda nuo įsigyjančiosios organizacijos pranešimo apie pasiūlymų eilę ir laimėjusį pasiūlymą išsiuntimo visiems pasiūlymus pateikusiems tiekėjams dienos. Atidėjimo terminas gali būti nenustatomas, kai pasiūlymą pateikia vienas tiekėjas arba vykdomo atskiro pirkimo vertė neviršija 10 000 eurų be PVM ir bendra tokių pirkimų vertė per einamuosius finansinius metus arba 12 mėnesių neviršija 5 procentų bendros įsigyjančiosios organizacijos energijos išteklių pirkimų vertės.

Siūlomas teisinis reguliavimas ir pokyčiai

LŠTA 2021-03-26 raštu Nr. 31 kreipėsi į valstybės institucijas, pateikdama Taisyklių pakeitimo projektą, kuriuo siekta sudaryti sąlygas šilumos tiekimo įmonėms operatyviai supirkti biokurą iš asmenų, kurie dėl įvairių priežasčių neturi galimybės dalyvauti „BALTPOOL“ biokuro biržoje, epizodiškai turi miško atliekų (po valymų, po retinimų ar pan.), kuro nepriima pirmasis pirkėjas ar pan. Pasiūlyta taisyklių pakeitimo redakcija:

1. Papildyti 21.1.4 papunkčiu:

„21.1.4. įsigyjamas biokuras pagamintas ne iš trečiųjų šalių kilmės biomasės, kurio kaina laimėjusio pasiūlymo nustatymo dieną yra mažesnė už biržos operatoriaus informacinėje sistemoje nustatytą mažiausią tos savaitės biokuro, tiekino atitinkamoje apskrityje, biržos kainą.“

2. Pakeisti 42 punktą ir jį išdėstyti taip:

„42. Įsigyjančioji organizacija gali nusipirkti energijos išteklių, pakvietusi raštu pateikti pasiūlymą tiekėjus, su kuriais ji gali derėtis dėl pasiūlymo turinio, kainos ir sutarties sąlygų. Taisyklių 43.1, 43.4, 43.5, 43.6, 43.7, 43.8, 43.9, 43.10 ir **43.11** papunkčiuose nustatytu atveju gali būti kviečiamas ir vienas tiekėjas.“

3. Papildyti 43.11 papunkčiu:

„43.11. įsigyjamas biokuras pagamintas ne iš trečiųjų šalių kilmės biomasės, kurio kaina yra mažesnė už biržos operatoriaus informacinėje sistemoje nustatytą mažiausią biokuro, tiekino atitinkamoje apskrityje, biržos kainą.“

4. Pakeisti 45 punkto pirmąją pastraipą ir ją išdėstyti taip:

„45. Įsigyjančioji organizacija, atlikdama pirkimą neskelbiamų derybų būdu, privalomai apklausia ne mažiau kaip 3 tiekėjus, iš kurių bent 2 tiekėjai turi nebūti įmonės, susijusios su įsigyjančiąja organizacija, kaip nustatyta Taisyklių 9.11 papunktyje. Šis reikalavimas netaikomas atliekant pirkimą Taisyklių 43.8, 43.10 ir **43.11** papunkčiuose nustatytais atvejais arba tada, kai tenkinama viena iš šių sąlygų:“.

Kita svarbi informacija

Baltpool 2021-05-17 raštu Nr. SD-210103 pareiškė nuomonę, kad LŠTA pasiūlyti pakeitimai yra pertekliniai ir siekiamų tikslų galima pasiekti perkant biokurą neskelbiamų derybų būdu pagal Taisyklių 43.8 ar 43.9 papunkčius ir patikrinant

tiekėjo pasiūlymo kainą pagal Taisyklių 21.1.3 papunktį (šalims neteikiant pavidimo biržoje).

Išvados

Dabartinė Taisyklių redakcija numato galimybę šilumos tiekėjams supaprastinta tvarka įsigyti kurą, esant analogiškoms aplinkybėms, kurios buvo įvardintos LŠTA siūlyme, todėl įmonės, esant poreikiui, **gali vadovautis Taisyklių 43.8 ar 43.9 papunkčiais**, įsigyjant biokurą ne biržoje, o jei tai sukelia biurokratinių sunkumų, ar praktikoje nėra realizuotina, galimi tik minėtų punktų pakeitimai, bet ne naujas reglamentavimas, nes įvyktų nuostatų dubliavimas.

Informacija apie pažymos rengėją(-us)

Mantas Paulauskas
LIETUVOS ŠILUMOS TIEKĖJŲ ASOCIACIJA
Vyriausiasis specialistas
tel. 8-5-2667096, mob. 8-615-94270
e-paštas: mantas@lsta.lt
www.lsta.lt